

زیر سایه برج میلاد

درباره فیلم آسمان زرد کم‌عمق

آنجا که آسمان زرد است

★★★★

فرانک آرتا

یکی از فیلم‌های مطرح روز دوم –جمعه سیزدهم بهمن ماه – سی‌ویکمین جشنواره فیلم فجر فیلم «آسمان زرد کم عمق» به کارگردانی «بهرام توکلی» بود. بهرام توکلی که تاکنون سابقه کارگردانی فیلم‌های «پابرهنه در بهشت»، «پرسه

در مه» و «اینجا بدون من» را در کارنامه هنری خود دارد، با ساخت فیلم جدیدش علاقه خود را به قصه‌پردازی مبتنی بر روایت‌های غیرخطی و البته مدرن همچنان به اثبات می‌رساند.

فیلم «آسمان زرد کم‌عمق» درباره زندگی یک زوج جوان است که حوادث مختلفی بر شکل‌گیری روابطشان تأثیر می‌گذارد. با آغاز تیتراژ ابتدایی فیلم و تعلیقی که با موسیقی «حسین علیزاده» به تماشاکر منتقل می‌شود، کنشش لازم برای دیدن فیلم برای مخاطب به وجود می‌آید. نخستین پلان فیلم نمایی از چهره بدون احساس یک زن جوان با بازی «ترانه علیدوستی» را نشان می‌دهد که فقط اشک از چشمانش سرازیر می‌شود و بعد صدای گرفته‌مردی جوان با بازی «صابر ابر» که فرجام غمناک زندگی زناشویی خود را بازگو می‌کند واصل داستان را با جمله از دست دادن عشقش، همسرش و… بازگو می‌کند.

یعنی همه چیز از انتها شروع شده. تماشاکر آخر ماجرا را می‌فهمد و دیگر تعلیقی برای تماشاگر در فیلم و عاقبت کار را فهمیدن وجود ندارد. اما آن چیزی که این اثر را به سینمایی مدرن نزدیک می‌کند، چگونگی روایت شخصیت‌ها و آگاه شدن مهران و غزال از حال و ذهنیات هم است؛ روایتی غیرخطی و البته رفت و برگشت‌های زمانی که حال و گذشته به گونه‌ای به هم تنیده شده‌اند که تفکیک آن چندان راحت نیست.

این شکل از روایت چندان برای مخاطبانی که پیگیر فیلم‌های ایرانی هستند آشنا نیست. هرچند

که به وفور سینمای جهان این تجربیات را پشت سر گذاشته است. اینجاست که فیلمساز دست به ابتکار می‌زند و درام خود را براساس وقایع و دیالوگ‌ها پیگیری می‌کند. اصلا دیالوگ‌ها در فیلم‌های توکلی مهم هستند نظیر فیلم «پرسه در مه» به طوری که تا اواسط فیلم دیالوگ‌های مهران و غزال گره‌افکنی می‌کنند. اما با ورود زوج تازه ازدواج کرده و کشف قضیه تصادف کم‌کم گره‌گشایی صورت می‌گیرد. خاله نیمه ویرانه، راه رفتن‌های عصبی مهران در خانه متروک و… ارتباط فاصله‌دار این زوج را بیشتر نمایان می‌کند. هرچند فیلمساز قصد ندارد فرمالیستی به روابط آدم‌ها نگاه کند، ولی دی‌پیرو برگرد فرم غالب فیلم، محتوا را شکل می‌دهد.

البته به نظر می‌رسید اگر روی شخصیت زوج دوم فیلم بیشتر پرداخته می‌شد از ایهامات فیلم کاسته می‌شد. اما با این حال ایهام از عناصر لاینفک سینمای مدرن است. به جای شخصیت‌پردازی‌ها و تبارشناسی هر یک، پلان‌های فیلم بیشتر در نماهای بسته فیلمبرداری شده‌اند تا چهره و بازی‌های بازیگران شخصیت‌ها و اندوهشان را نمایش دهند. فقط عکس‌های کارت‌پستالی از تاج‌جای‌بادی در ایران که در فیلم روی آن تأکید می‌شود، بکر و رنگین‌اند و در عوض در طراحی و نورپردازی نماهای داخلی خاله طیفی از رنگ‌های خاکستری و بی‌روح و سرد به کار برده شده است که تضاد درون شخصیت‌ها را به نمایش می‌گذارد. شاید همین ایده را فیلمساز از فیلم «رویاها»ی کوروساوا وام گرفته باشد. به عبارت دقیق‌تر تضاد دنیای آرمانی و واقعی به فاصله رنگ‌هاست؛ جایی که آسمان، زرد و کم‌عمق است.

❖ فیلم آسمان زرد کم‌عمق روز جمعه ۱۳ بهمن ماه در برج میلاد به نمایش درآمد.

شرق: نمایشگاهی از نیم قرن فعالیت سینمایی «مارتین اسکورسیزی» برای نخستین‌بار در «سینما تک برلین» به نمایش درآمد. سینما تک برلین، ۶۰۰ قطعه از یادگاری‌های آرشئو خصوصی این کارگردان برجسته سینما را که چندی پیش جشن تولد ۷۰سالگی خود را پشت سر گذاشت، به نمایش گذارد. برخی از این آثار تا چندی پیش خانه و محل کار این کارگردان، فیلمنامه‌نویس، تهیه‌کننده و بازیگر آمریکایی ایتالیایی‌تبار را تزئین می‌کردند.

اسکورسیزی در پیام ویدیویی هنگام گشایش این نمایشگاه گفت: «باعث افتخار است که آرشئو خصوصی من در سینما تک برلین به نمایش درمی‌آید. از هرچه که بگذریم، این مرکز از یادگاری‌ها

سینماگران بزرگی چون ویلهم مورنا، فریتس لانگ و مارلنه دیتریش نگهداری می‌کند.» با آنکه برپایی چنین نمایشگاهی در نیویورک می‌توانست بیشتر مورد توجه علاقه‌مندان به سینما قرار گیرد، اما سینما تک برلین هم پیشینه طولانی در بازسازی فیلم‌های قدیمی دارد و اسکورسیزی مطمئن است که در اینجا از آرشئو خصوصی‌اش به خوبی نگهداری می‌شود. در این نمایشگاه علاوه بر تعداد زیادی از عکس‌های نادر، طرح‌ها، فیلمنامه‌ها، نامه‌ها و یادداشت‌های این کارگردان و چند تکه میل و میز و وتریتر این سینماگر بزرگ هم به نمایش گذاشته شده است. قرار است خالق فیلم‌های ماندگار «خیابان‌های پایین شهر»، «راننده تاکسی»، «گاو خشمگین» و

«فقای خوب» تا ماه می امسال (اردیبهشت و خرداد ۹۲) برای بازدید از این نمایشگاه به برلین سفر کنند. برخی از دست‌اندرکاران سینما می‌گویند که دوستی و همکاری دیرین اسکورسیزی با فیلمبردار پرواژه آلمانی «میشائیل بالهائوس» در انتخاب سینما تک برلین برای نمایش آرشئو شخصی این کارگردان برجسته بی‌تأثیر نبوده است. اسکورسیزی، این فیلمبردار مبتکر را در سال ۱۹۸۵، پس از دیدن فیلمی از «راینر ورنر فاسیندر» که میشائیل بالهائوس آن را فیلمبرداری کرده بود، به همکاری دعوت کرد. بالهائوس که تاکنون جوایز جهانی بسیاری را از آن خود کرده، در هفت فیلم با اسکورسیزی همکاری داشته است. «رنگ پول»، «آخرین وسوسه مسیح»،

نمایشگاهی از ۵۰ سال زندگی «اسکورسیزی» در برلین

«حسین علیزاده» و «پژمان حدادی» در «برکلی» باده‌هنوازی می‌کنند

نوازنده صلح و دوستی در شهرهای آمریکا

عکس: عباس کوثری/ شرق

در آن ثبت و ضبط شده؛ ثبتی فراموش ناشدنی که در حافظه جمعی ملت ایران جای گرفته و هیچ‌کس توان تغییر یا حذف آن را ندارد و خاصیت هنر مستقل و ناب این‌چنین است. پس چه بهتر که نوای موسیقی علیزاده را نماینده خودآگاهی و ناخودآگاهی‌های ایران بدانیم. این توصیه‌ای است که سال‌هاست عملی شده؛ چه خواسته یا ناخواسته. حضور سال گذشته علیزاده در شهرهای کوچک و بزرگ ایران و اجرای موسیقی‌اش جانی تازه به اندام این شهرها بخشید. از جنوب ایران تا شمال. این سفرها و استقبال مردم یک نکته مهم را به ما یادآور می‌شود که آن پایدنگی و پویایی هنر در لایه‌های مختلف اجتماعی ایران است. این نوازنده نوزده اسال هم در شهر لیون فرانسه روی صحنه رفت که آن

برج میلاد در تسخیر «ازدهای سرخ»

شرق: جشنواره فیلم هم چینی شد و رفت. این را نه تنها می‌شود از کاور کارت‌های خبرنگاری فهمید بلکه از چهره چشم‌پداملی‌ها که در کاخ جشنواره رفت‌وآمد دارند و اینکه بخش ویژه جشنواره به چشم‌انداز سینمای چین اختصاص داشت هم می‌توان فهمید.انگل بازارهای تهران برای جنس‌های چینی کم بود که حالا ازدهای سرخ از جشنواره فیلم فجر هم سردرآورده است و با حضور داورانی که فیلم‌های ایرانی را بدون زیرنویس می‌بینند آن را تسخیر کرده است. حضور چینی‌ها منحصر به داورهای بین‌الملل نیست؛ چرا که به نظر می‌رسد داوران چینی به همراه خانواده‌هایشان آمده‌اند و بچه‌های پنج، شش ساله خودشان را نیز آورده‌اند. چینی‌های خوش‌خنده را این روزها می‌شود در همه جای جشنواره دید و لایه‌لای صفحاتی چند را به خود افزوده است. صفحاتی تلخ و شیرین که نام گروهی از هنرمندان از جمله علیزاده

دو هزار و صد فارغ‌التحصیل در رشته‌های بازیگری، کارگردانی، فیلمبرداری، صابرداری و هنرهای گرافیک بیرون داد. نسل پنجم فیلمسازان چینی را کسانی تشکیل می‌دهند که پس از ۱۹۸۲ فارغ‌التحصیل شدند. نسل چهارم و پنجم، بواسطه نوع تربیت‌شان، گاه در یک گروه بحث‌عنوان «مدرسه آکادمیک» قرار می‌گیرند. نسل پنجم فیلمسازان چینی در حوزه تازه‌ای با یکدیگر اشتراک دارند و آن تولید فیلم‌های تازه برای جذب تماشاگر در سرزمین اصلی است. غالب فیلم‌های این نسل، بدون توجه به طبقه، در درجه اول به آسیب‌های فردی حاصل از انقلاب فرهنگی پرداخته‌اند. از دل همین نسل هم هست که

عکس: جانشین هاشورنی

فیلمسازانی چون چن کایگه و ژان یموو بر خاسته‌اند و باعث توجه جهان به سینمای چین شده‌اند. اما مساله وقتی جدی می‌شود که در سراسر جشنواره نشانی از این نام‌های بزرگ نمی‌بینی و حتی برای مثال «خانه خنجرهای پرن» ژانگ یموو که در این سال‌ها چندین بار از شبکه‌های مختلف رسانه ملی پخش شده است نیز لایه‌لای فیلم‌های جشنواره نیست، چه برسد به گل‌های پژمرده که سال گذشته هم فیلم و کارگردانی و کریستین بیل بازیگر این فیلم نلزم دریافت جایزه اسکار بود. سینمای چین با نمایش ۱۰ فیلم در سی‌ویکمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر مروری می‌شود.

گزارش روز

«زندگی مشترک آقا و خانم محمودی» مجوز نگرفت

شرق: با صادر نشدن مجوز اکران فیلم «زندگی مشترک آقا و خانم محمودی» و موکل شدن آن به بعد از جشنواره به نظر می‌رسد که حاشیه‌های این فیلم قرار نیست که به پایان برسد و این فیلم به نمایش محدود در جشنواره نیز نمی‌رسد به گزارش مهر، در آخرین جلسه شورای پروانه نمایش که قبل از جشنواره فجر برگزار شد، این فیلم مورد بازبینی اعضا قرار گرفت و به دلیل مشکلاتی همچون محتوای آن نتوانست پروانه نمایش خود را دریافت کند. به این ترتیب با اینکه بسیاری از خبرنگاران خبر شاهد اکران این فیلم در مرکز همایش‌های برج میلاد باشند، فیلم به این جشنواره نمی‌رسد «محمدرضا عباسیان» دبیر جشنواره فیلم فجر قبل از برگزاری این رویداد در نامه‌ای از اداره نظارت درخواست کرده بود که پروانه نمایش این فیلم را به همراه ۹ فیلم دیگر صادر کنند تا در بخش غیررقابتی

«فقای خوب» و «مردگان» از، جمله این فیلم‌هاست. اسکورسیزی، در حال حاضر در حال مونتاژ فیلم جدیدش «گرگ وال استریت» و بازی لئوناردو دی‌کاپریو است. این فیلم که پنجمین همکاری اسکورسیزی با این بازیگر برجسته است، امسال اکران می‌شود.

نشست

دیدار با حسام‌الدین سراج در «شهر کتاب»

● شرق: «حافظ اگر به دنبال کسب درآمد از شعرهایش بود، الان از بیل گیتس هم پولدارتر می‌شد.» این شاید مهم‌ترین قسمت صحبت‌های حسام‌الدین سراج در مراسم دیدارش در شهر کتاب مرکزی بود که درباره حافظ گفتم. سراج با تأکید بر این نکته که هنرمند واقعی هیچ‌گاه به دنبال کسب درآمد از محل هنر خود نیست، در این نشست گفت: اگر حافظ می‌خواست از محل شعر خود کسب درآمد کند، به نظر من حتی از بیل گیتس و استیو جابز هم پولدارتر می‌شد. اگر حافظ الان چنین جایگاهی را در میان مردم ما دارد، به این خاطر است که هدفش مادیات نبود و همواره هنرمندانی ماندگار شدند که در جبهه مردم بودند.

اما صحبت اصلی سراج درباره شیوه سنتی و خواندن به شیوه سنتی بود. او که تأکید داشت ما شعرای معاصر قوای داریم؛ گفت: «حتی من در برخی از آثارم از اشعار شاعرانی چون ساعد باقری و هوشنگ ابتهاج نیز بهره بردم. البته من روی هر شعری نمی‌توانم بخوانم. من اعتقاد دارم ظرف و مظلوف باید با هم سازگار باشند. برخی اوقات شعر تو را به شیوه سنتی کار کرده‌ام اما موفق نبوده است.» او که گفت با موسیقی پاپ مشکلی ندارد، تأکید کرد: از دوستانی که امروز موسیقی پاپ کار می‌کنند، عذر می‌خواهم، ولی بسیاری از قطعات موسیقی پاپی که امروز منتشر می‌شود، آزادرنده است. فرم صدا و ریتم امروز موسیقی پاپ‌مان به‌گونه‌ای است که روان انسان را آزار می‌دهد. ملودی‌های پیش از انقلاب، جمله‌بندی درست داشتند و کلام خیلی حساب شده بود.»

سراج گفت: «برای مثال من کار نگاه آسمانی را به خاطر حضور ارکستر بزرگ دوست دارم. چون برخی کارها با تنظیم شیرین ایرانی انجام شده، سبب علاقه‌مندی جوانان نسبت به آن می‌شود و آن کار را ماندگار می‌کند. برای مثال استاد شجریان می‌گفت «آواز یک پدر سوخته بازی‌هایی دارد که آن را ماندگار می‌کند!» و من هم تأیید می‌کنم که برخی ریزه‌کاری‌ها و ظرافت‌ها کار را زیباتر می‌کند. امروزه مردم از شنیدن صدای ساز تنها خسته شده‌اند و شنونده امروز ما حوصله پیش‌درآمد و رنگ و ساز و آواز را ندارد. مخاطب امروز بیشتر تصنیف را دوست دارد و حتی تهیه‌کنندگان موسیقی نیز از همان ابتدا به سرا می‌گویند که کاری را بسازید که مخاطب را از ابتدا درگیر کار کند و از آن خوشش بیاید و به نظر ام اگر بخواهیم به شیوه میرزاحسینقلی ساز بزنیم و به شیوه طاهرزاده آواز بخوانیم باید برویم در دربار قاجار کار کنیم!»

هفت جهان

«آبرون لیدی» جادوگر می‌شود

● شرق: مریل استریپ که در دو سال گذشته و بعد از بازی در فیلم آبرون لیدی که سومین جایزه اسکار بازیگری را برایش داشت و تنها در مجموعه وب رماتی (Web Therapy) و فیلم بهار امید (Hope Spring) بازی کرده است؛ تأیید کرد که نقش جادوگر فیلم جدید راب مارشال با عنوان «در میان جنگل» محصول والت دیسنی را پذیرفته است که برداشتی تازه از سیندرلاست. به گزارش هالیوود کام گفت‌وگو برای پذیرش این نقش در ماه‌های آخر سال ۲۰۱۲ آغاز شده و سرانجام این برنده اسکار پذیرفته است که در این نقش بازی کند. این فیلم تجربه همکاری مجدد استریپ در مقام بازیگر با دیوید کرین تهیه‌کننده این فیلم است. این دو پیش از این در دهه ۷۰ با فیلم پایان خوش باهم همکاری داشتند. دیوید کرین که گفته بود بیشتر از این نمی‌تواند منتظر این همکاری بماند گفت: «دینی قصد ساختن این فیلم را دارد و من ترتیب این کار را می‌دهم. مریل استریپ باید جادوگر این فیلم باشد و این اولین همکاری مشترک ما از سال ۱۹۷۷ تاکنون خواهد بود.»راب مارشال، کارگردان شیکاگویی نیز در این پروژه حضور خواهد داشت. به جز استریپ بازی کریستین بالانسکی در نقش نامادری قطعی شده است و احتمالاً قرار است جیمز کورن در نقش نالوا، آن کاتدریک در نقش سینرلا و پاتریک ویلسون در نقش شاهزاده بازی کنند. در میان جنگل براساس نسخه میوزیکال این قصه پریان ساخته استیون سوندنهام که در برادوی به روی صحنه رفته بود ساخته می‌شود.

سرخ‌خط

● شبکه «اسکا» قرار است از تاریخ یازدهم فوریه با تغییر نام شبکه اسکاکی فیلم به «اسکاکی فیلم اسکار»، به صورت ۲۴ساعته تا روز مراسم اسکار به پخش برنامه‌های ویژه این جوایز سینمایی بپردازد و آثار اسکاری مهمی چون فیلاولفیا را پخش کند. نمایش «یوران» نوشته محمدمنعم و کارگردانی یوسف پایری به تهیه‌کنندگی محمدقدس از ۱۶ بهمن‌ماه ساعت ۱۷:۳۰ برای ۱۵اجرا در تالار «مولوی» به روی صحنه می‌رود.

● چینی‌ها پس از هشت سال موفق به ترجمه «بیداری فینیکسان‌ها»، رمان ماندگار جیمز جویس شده‌اند و این اثر اکنون در میان پر فروش‌ترین آثار ادبی این کشور آسیایی قرار گرفته است.

● شبکه تلویزیونی «ای.بی.سی» حق پخش دو سریال به نام‌های «۷ خوش شانس» و «خشم دوران میانسانی» که توسط استودیوی تلویزیونی «امپلین» استیون اسپیلبرگ تولید شده‌اند را به دست آورده است.